

P7_TA-PROV(2010)0324

Trgovinski in gospodarski odnosi s Turčijo

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 21. septembra 2010 o trgovinskih in gospodarskih odnosih s Turčijo (2009/2200(INI))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju poročila Komisije o napredku Turčije za leto 2009 (SEC(2009)1334),
 - ob upoštevanju pridružitvenega sporazuma z dne 12. septembra 1963 med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Turčijo,
 - ob upoštevanju dodatnega protokola k temu sporazumu z dne 23. novembra 1970, zlasti člena 41(1) ("določba o mirovanju"),
 - ob upoštevanju sklepa št. 1/80 pridružitvenega sveta ES-Turčija z dne 19. septembra 1980,
 - ob upoštevanju sklepa št. 1/95 pridružitvenega sveta ES-Turčija z dne 22. decembra 1995 o izvajanju zaključne faze carinske unije (96/142/ES),
 - ob upoštevanju sodb Evropskega sodišča v zvezi s štirimi temeljnimi svoboščinami, zlasti v zadevah Demirel, Sevince, Savas, Abatay-Sahin, Tum-Dari in Soysal,
 - ob upoštevanju zadnjega poročila Svetovne trgovinske organizacije (STO) o trgovinski politiki Turčije, ki je bilo objavljeno leta 2007,
 - ob upoštevanju svojih prejšnjih resolucij o Turčiji,
 - ob upoštevanju analize tematskega oddelka o programu za Turčijo za leto 2009 v okviru predpristopnega instrumenta in v kontekstu širitvenega paketa 2009,
 - ob upoštevanju sklepov Sveta z dne 11. decembra 2006,
 - ob upoštevanju člena 48 svojega poslovnika,
 - ob upoštevanju poročila Odbora za mednarodno trgovino (A7-0238/2010),
- A. ker je carinska unija s Turčijo še vedno eno najrazvitejših in najtesnejših trgovinskih sodelovanj EU s tretjimi državami,
- B. ker je Turčija po statističnih podatkih Svetovne banke sedemnajsto največje gospodarstvo na svetu in šesto največje gospodarstvo v Evropi, medtem ko industrijski izdelki predstavljajo več kot 90 % njenega izvoza; ker je bila Turčija v letu 2008 dvajseta največja svetovna prejemnica tujih neposrednih naložb, ki so dosegle vrednost 18 milijard,
- C. ker je Turčija postala sedma največja trgovinska partnerica EU, Evropska unija pa je največja turška trgovinska partnerica,
- D. ker je Turčija v letu 2009 v EU izvozila izdelke v vrednosti 33,6 milijarde EUR, iz nje pa uvozila izdelke v vrednosti 40,4 milijarde EUR,

- E. ker je povprečna stopnja brezposelnosti v Turčiji v letu 2009 dosegla skrb zbujajočih 12,5 % in se je po podatkih Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj v aprilu 2010 zmanjšala na 10,8 %, brezposelnost mladih znaša kar 25 %, v poročilu o razvojnih ciljih tisočletja za leto 2010 pa je navedeno, da je v Turčiji delež skrajne revščine 17,1 %,
1. pozdravlja dejstvo, da so trgovinski odnosi EU s Turčijo na visoki ravni; poziva Turčijo, naj poenostavi postopke in birokracijo ter odpravi obstoječe tarifne in netarifne ovire; poudarja pomen konstruktivnega dialoga med obema stranema, da se dodatno izboljšajo medsebojni odnosi;
 2. opominja, da naj bi se Unija glede na člen 205 Pogodbe o delovanju Evropske unije v povezavi s členom 21 Pogodbe o Evropski uniji pri zunanjem delovanju, vključno s skupno trgovinsko politiko, zavzemala za „[...] demokracijo, pravno državo, univerzalnost in nedeljivost človekovih pravic in temeljnih svoboščin, spoštovanje človekovega dostojanstva, enakost in solidarnost ter spoštovanje načel Ustanovne listine Združenih narodov in mednarodnega prava“, pa tudi za graditev partnerstva s tretjimi državami, ki so prav tako zveste omenjenim načelom;
 3. poziva Komisijo, naj nadaljuje prizadevanja in dialog s Turčijo na področju trgovine, zlasti v okviru skupnega posvetovalnega odbora in skupnega odbora carinske unije ES-Turčija; obe strani spodbuja k učinkovitejši uporabi teh platform in k hitremu reševanju spornih vprašanj, kot so turška prepoved uvoza govejega mesa, živega goveda in iz njega pridobljenih proizvodov ter cestne kvote v nekaterih državah članicah EU za vozila, registrirana v Turčiji;
 4. ugotavlja, da ima Turčija potencial za dolgoročno rast, zanjo pa so značilne tudi demografske posebnosti; poziva EU in Turčijo, naj posvetita potrebno pozornost svojima povezanima gospodarstvoma, naj ohranita sistem odprte trgovine in naložb, naj spoštujeta svoje zaveze iz različnih mednarodnih platform in naj ne klonita pred domačimi protekcionističnimi pritiski, instrumente trgovinske zaščite pa uporabljata v skladu s STO;
 5. je zaskrbljen zaradi nizke stopnje udeležbe žensk na trgu delovne sile in stopnje njihove zaposlenosti v neformalnem sektorju; poziva Turčijo, naj zaposlovanje žensk uvrsti v središče gospodarske, socialne in zaposlovalne politike;
 6. opozarja na resnost razmer na področju zaposlovanja mladih in na pomanjkanje posebnih ukrepov, ki bi to težavo rešili; se sklicuje na nedavno raziskavo Mednarodne organizacije dela, v kateri je ustvarjanje delovnih mest nasploh, še posebej pa zaposlovanje žensk in mladih, opisano kot osrednji izziv na trgu delovne sile, od katerega bo odvisen razvoj Turčije; zato poziva k strategiji zaposlovanja, usmerjeni v zaposlovanje mladih nasploh, zlasti pa v položaj mladih žensk;
 7. pozdravlja vzpostavitev carinske unije leta 1996, ki je povečala dostop na trg in omogočila, da je obseg trgovinske menjave med EU in Turčijo v najuspešnejšem letu 2008 dosegel 100 milijard EUR;
 8. poudarja, da carinska unija vključuje končne izdelke in predelane kmetijske izdelke; z zadovoljstvom pričakuje čimprejšnjo vključitev kmetijskih izdelkov v carinsko unijo; meni, da je mogoče carinsko unijo razširiti z drugimi področji, kot so storitve in javna naročila;

9. obžaluje, da je po najnovjših ugotovitvah STO povprečna tarifna stopnja, ki jo za kmetijske pridelke uporablja Turčija, razmeroma visoka, v nekaterih primerih pa celo zelo visoka (dajatev za koruzo na primer znaša 130 %); poziva turško vlado, naj občutno zmanjša te ovire;
10. pozdravlja uskladitev turškega carinskega zakonika s carinskim zakonikom EU, zlasti sprejetje splošnega sistema preferencialov; poziva k večji uskladitvi turške zakonodaje s pravnim redom Skupnosti na področju proste trgovine, boja proti ponarejanju, naknadnega nadzora in izdajanja dovoljenj za brezcarinske trgovine;
11. obžaluje, da Turčija že peto leto zapored dodatnega protokola k pridružitvenemu sporazumu ne izvaja v celoti in da ni odstranila vseh ovir za prosti pretok blaga; poziva Turčijo, naj začne nemudoma, v celoti in na nepristranski način izvajati svoje obveznosti iz tega protokola, kar bo prispevalo k nadaljnjemu razvoju njenih trgovinskih odnosov z državami članicami EU, in opozarja, da bi utegnil biti v nasprotnem primeru pogajalski proces resno ogrožen;
12. znova poudarja, da mora Turčija nujno in v celoti spoštovati svoje zaveze v okviru carinske unije; meni, da je na nekaterih področjih, kot so območja proste trgovine in oprostitev carinskih dajatev, potrebno nadaljnje usklajevanje s pravnim redom Skupnosti;
13. poudarja, da bi carinska unija veliko pridobila s pregledom mehanizma za reševanje sporov, ki bi omogočil hitro in pošteno reševanje spornih vprašanj;
14. poziva k odpravi vseh nepotrebnih ovir za trgovino med Turčijo in EU, vključno s tistimi tehnične narave, kot so nepriznavanje potrdil, podvajanje preskusov, dvojne inšpekcije, obvezni tehnični predpisi in standardi, v skladu s STO; Komisijo pa poziva, naj poskrbi za izmenjavo zgledov iz prakse na tem področju;
15. je seznanjen s težavami Turčije pri sklepanju prostotrgovinskih sporazumov s tretjimi državami, kar ima negativne posledice za turško gospodarstvo, saj partnerkam EU iz prostotrgovinskih sporazumov, s katerimi Turčija takšnih sporazumov še ni mogla skleniti, omogoča enostranski prednostni dostop do turškega trga; poziva Komisijo in Svet, naj poskrbita, da bo Turčija vključena v študije o ocenah učinkov predvidenih sporazumov o prosti trgovini med EU in tretjimi državami, ter naj dodatno okrepi posredovanje informacij o stališču EU in stanju pogajanj o sporazumih o prosti trgovini; spodbuja Komisijo, naj v sporazumih o prosti trgovini upošteva carinsko unijo med EU in Turčijo;
16. poziva Turčijo, naj odpravi še preostala uvozna dovoljenja za blago, ki so v nasprotju z zavezami iz carinske unije, ter privoli v posodobitev sklepa št. 2/97 pridružitvenega sveta ES-Turčija o odpravi tehničnih ovir za trgovino;
17. pozdravlja zakonodajo o standardizaciji zunanje trgovine, ki jo je turška vlada sprejela v letu 2009; vendar kljub temu opaža, da so bili uvedeni postopki ugotavljanja skladnosti in fizičnih carinskih pregledov; spodbuja EU in Turčijo, naj v celoti spoštujeta načela vzajemnega priznavanja;
18. poziva Turčijo, naj odpravi obremenjujoče uvozne postopke in uskladi svoj sistem brezcarinskih kvot za predelane kmetijske proizvode, ki niso v skladu s carinsko unijo;
19. pozdravlja pozitivne ugotovitve zadnje ocene STO o Turčiji; ne glede na to odločno poziva

turško vlado, naj sprejme ustrezne ukrepe za izpolnjevanje teh priporočil ter pospeši strukturne in zakonodajne reforme;

20. poziva Turčijo, naj začasno odloži nove zahteve v zvezi z dobrimi proizvodnimi postopki, saj dejansko onemogočajo uvoz nekaterih farmacevtskih proizvodov, ter sodeluje v mednarodnih pobudah za uskladitev postopkov in standardov v zvezi z dobrimi proizvodnimi praksami, kot jih poznata STO in EU, ter jih upošteva;
21. je seznanjen s turško dinamično strategijo mednarodne trgovine in dejstvom, da je do danes sklenila 16 sporazumov o prosti trgovini; spodbuja EU in Turčijo, naj si skupaj prizadevata za poglobitev trgovinskih odnosov z osrednjo Azijo;
22. je seznanjen z dejstvom, da 88 % vseh neposrednih tujih naložb v Turčiji prihaja iz EU; vendar poudarja, da je delež neposrednih tujih naložb v turškem BDP razmeroma majhen;
23. je seznanjen z dejavnostmi Turčije v regionalnih platformah, kot so Organizacija za črnomoško gospodarsko sodelovanje, Črnomoška trgovinska in razvojna banka ter proces sodelovanja v jugovzhodni Evropi; spodbuja Turčijo, naj prevzame vodilno vlogo pri spodbujanju odprte in pravične trgovine z ustreznim upoštevanjem socialne, gospodarske in okoljske blaginje;
24. je seznanjen z vlogo Turčije v Sredozemlju kot ustanovne partnerice barcelonskega procesa in jo poziva, naj v celoti spoštuje vse partnerske države tega procesa; poudarja, da je mogoče turško trgovino v sredozemskem bazenu še precej izboljšati;
25. je seznanjen z dejstvom, da EU sicer ostaja največja turška trgovinska partnerica, vendar so od leta 2009 na tem področju vse pomembnejši tudi Rusija, Kitajska, Združene države in Iran; poudarja, da je trgovinska menjava med Turčijo in EU v letu 2009 upadla, v prvih dveh četrtletjih leta 2010 pa so bili znova zaznani trendi rasti; ugotavlja tudi, da si Turčija prizadeva za diverzifikacijo svojih trgovinskih partnerjev; poziva Komisijo, naj izvede študijo o razlogih – ti lahko vključujejo finančno krizo – in gospodarskih učinkih relativnega padca deleža EU v turški trgovinski menjavi s tujino;
26. je seznanjen, da se Turčija in EU soočata s podobnimi izzivi energetske oskrbe; opozarja na pomen Nabucca za zanesljivo oskrbo z električno energijo v EU, zato poziva Turčijo, naj prevzame pobudo in začne takoj izvajati medvladni sporazum o tem projektu; poudarja, da je treba opredeliti skupno zunanjo energetske strategije in odpreti energetske poglavje, kar bo še izboljšalo sodelovanje na področju energije; poziva Turčijo, naj ratificira trgovinsko spremembo pogodbe o energetske listini, in jo spodbuja, naj vlaga v ogromni potencial svojih obnovljivih virov energije;
27. ugotavlja, da nenehne vizumske težave v okviru sporazuma o trgovini in storitvah GATS 4 precej omejujejo gibanje turških podjetnikov in voznikov tovornjakov v EU; opozarja na zapovrstne sodbe Evropskega sodišča o tej zadevi in poziva Komisijo, naj poskrbi, da jih bodo države članice spoštovale; poziva Komisijo in Svet, naj ponovno preučita vizumske postopke, da se tako odpravijo ovire za trgovino;
28. obžaluje, da zakonodaja, ki bi zagotovila polno spoštovanje pravic sindikatov v skladu s standardi EU in zadevnimi konvencijami Mednarodne organizacije dela, še ni dokončana, zlasti kar zadeva pravice sindikalnih organizacij, kolektivna pogajanja in pravico do stavke;

29. poziva Turčijo, naj preneha diskriminirati tuja podjetja, tako da turškim ponudnikom daje 15-odstotno cenovno prednost na področju javnih naročil; poziva Turčijo, naj postane pogodbenica sporazuma o vladnih naročilih v okviru STO;
30. poudarja, da so ponarejeni izdelki, tudi na področju farmacije in kozmetike, resen problem v trgovinskih odnosih EU-Turčija in zmanjšujejo privlačnost Turčije za neposredne tuje naložbe; spodbuja Turčijo, naj učinkovito izvaja novo zakonodajo o pravicah intelektualne lastnine, da bi spodbudila trgovinske odnose z EU; poudarja, da je treba pri oblikovanju ureditve za intelektualno lastnino doseči boljše ravnovesje med mednarodnimi zahtevami v zakonodaji o intelektualni lastnini in potrebami domačega gospodarskega razvoja;
31. opaža, da mala in srednja podjetja predstavljajo 99 % turških podjetij in zagotavljajo 70 % zaposlitvenih možnosti v Turčiji; spodbuja Turčijo, naj izboljša dostop malih in srednjih podjetij do financiranja; pozdravlja turški deveti razvojni načrt, ki je osredotočen na porabo sredstev za raziskave in razvoj, kar je bistveno za povečanje konkurenčnosti malih in srednjih podjetij;
32. pozdravlja izid referendumu v podporo ustavni reformi;
33. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji in turški vladi.